

«AMODIOAREN ZIEGA», BISEAN BISEKO BATEN KONTAKIZUNA ANTZERKI BIDEZ

Maidar Iantzi Goienetxe

Bisean biseko baten elkartzen diren Aitor eta Mirenen istorioak antzokiak bete ditu, euskal publikoa ukituz eta ikusleen barrenean zerbait mugituz. Lauka Teatroak hamahiru emanaldi egin ditu oraingo, harrera beroa jasoz. Hurrengo «boloak» Elorrioren eta Oñartzuneren dituzte.

Gernika-Lumoko Lizeo Antzokiko muxuek olio usain gozoa utzi digute. Joana Ocaña agertu zaigu lehenbizi, aurpegia koipeztatu berri, eta haren atzetik, oihala zeharkatuz, Nazaret Froufe, Urki Muguruza eta Eneko Sagardoy kideak. Antzezten hasteko egun osoa gelditzen zaie oraindik, baina goizean goiz etorri dira dena mimos prestatzeko, argiak, soinuak, atrezzoak, beren buroak... GAUR8rekin solasaldi lasai bat izateko tarteak hartu dute, koltxoneta gainean jarrita.

Ocaña eta Sagardoy gurekin geldituko dira; Muguruza eta Froufe, aldiz, sartu-irtenean ibiliko dira, talde artistikoarekin batera aretoa teknikoki egokitzen ari direlako. «Antzerkiak ere badauka ikusten ez den asko».

Aitor preso dago. Miren bikotea bisitan doakio. Aurrez aurreko bisita da, bisean bisekoa. Konturatu gabe doa denbora. Amodioa dute eginkizun, baina gorroto dituen hark prestatu die hitzordua. Noiz arte irauten du maitasunak? Zergatik besarkatzen dute elkar maitaleek? Nola aldatzen dira ametsak barruan eta kanpoan? Eta beldurrak? Maitasunaren haririk hauskorrenak eta indartsuenak agerian gelditzen dira amodioaren ziega honetan.

Horixe da obraren argumentua. Zirrikitu bat irekitzen dute ziega batean, eta intimitatea publiko bilakatu, gatazkaren barreneko istorio bat kontatzeko, ez kartzela bizi duten bikote guztien, baizik eta batena, Aitor eta Mirenena. Horrek aunitz arintzen die karga, ezin baitute errealtate guztiaren zama gainean eramane. Lana mugatuko lieke. Gainera, bizipenak bakoi-tzarenak dira eta ezinezkoa da denak jasotzea. Baina, mapa handi baten zatitxo batekin, humanitatea erakusten dute.

BISITATIK ZUZENEAN EMANALDIA IKUSTERA

Antzezlanak prestatzen ari zirenean egoera beren azalean sufritu duten lagunekin kontrastatu zuten, fidelak izaten ari ziren eta errealtatera hurbiltzen ari ziren jakiteko. Gero, preso egondakoek zein senideek ikusi dute eta negar ugari egin dute. Identifikatuta sentitu dira eta antzezleentzat polita izan da euren ahotik «horrela da» aditzea.

Obra «gordinegia» iruditu zaiola ere erran die bikotekidea preso duen lagun batek, bisitatik zuzenean Durangoko emanaldira etorrira. Ez dira joan egoerak «ez

«Amodioaren ziega» antzezlanean bi pertsonaia daude, baina lau aktore. Bikotea bikoiztu egiten da: batek, berdez jantzita oholtzaren erdian, bihotza irudikatzen du, eta, bertzeak, arropa granatearekin kanporago dagoenak, burua. Itziar BASTARRIKA | LAUKA TEATROA

bortitzegi ez *lightegi* erakustera», eta «gaia elegantziaz tratatu izana» estimatu diete ikusleek.

Xabier Mendigurenek duela hamar urte idatzi zuen liburua du oinarri antzezan. Testua ia bere horretan utzi dute eta Mendigurenek berak gaiaren inguruan idatzitako poema batzuk gehitu dizkiote. Beste eszena batzuk inprobisazioetik aterata dira. Gaurkotasan zertzeladak sartu dituzte, adibidez krisia, Willis Drummond musika taldea edo WhatsApp aplikazioa aipatzen dituzte, «hamar urtetan, zoritxarrez, arazoa ez delako aldatu baina beste gauza batzuk bai». Eguneroko gauzak txertatzea obra euren egiteko erabili duten baliabidea da. Bikote baten egunerokotasuna izan liteke ziega batean ez baleude. Pertsonen izaera adierazten dute. Ihes egiteko planak egiten dituzte, eta etorkizunean egingen dutena amestu.

Antzezleek diotenez, bisitek kutsu sinbolikoa dute, batzuei urrun dagoen zerbait iruditzen ahal zaie, baina egunerokoa kontatzean, pertsonak direla

konturatzen dira. «Berezia bizi ez dugu nontzat da, baina haien zentzuan egunerokoa da». Gaiak erabateko gaurkotetasuna du, baina orain arte ez da oholtzara eramane.

Maitasunaz eta loturez hitz egiten da, eta, «zoritxarrez, hain errotuta dugun maitasun erromantiko hori» berresten da. Batek bertzearen beharra du. Egia da kasu berezia dela, baina kalean bertan ere kartzelak topa ditzakegu. Maitasunak irabaz diezaioke kartzelari? Harreman batek iraun dezake hor?

ERLAZIOA KOLOKAN JARRIZ GERO...

Joana Ocaña aipatu du zenbat begi dituen gainean batek kalean harremana mantentzea ala ez erabakitzerako orduan, berau kokan jarritz gero. «Zer moduz Aitor?», galdetzen diote Mireni kanpoan. «Bisitan joango zara?». «Nork galdetuko du negatiko?», pentsatzen du neskak. Bat ez da ausartzen harremana zalantzan jartzera.

Oihana Etxebarrietak tesia landu zuen espetxeko harreman afektibo eta sexualen inguruan. Bikotekidea kartzelan izan

zuen eta lagun batek galdetu zion zinez harremana aurrera eramateko gai zen. Momentuan mindu egin zuen Etxebarrieta harremana zalantzan jartzeak, baina gero izugarri eskertu zuen lagunak hori galdetzea.

Moztuko balu neskari ze mezu iritsiko litzaioke? «Nola egin diozu hau?» erranen liokete beharbada, apurketak drama gisa hartzen direlako. “Amodioaren ziega” lanean teatroaren bidez ikusarazten dute egoera, gizatasunez eta duintasunez. Edonor etor daiteke ikustera, Gernikako Lizeo Antzokiaren atarian, kaleko loreontzi erraldoien ondoan argazki saioa egiten ari direla gauean emanaldia eskainiko duten antzezleak diren galdetu dien emakumea kasu.

KONDAIRAREN JOLASA

“Chambre d’amour” Angeluko kobazuloaren kondaia erabiltzen du baliabide gisa Xabier Mendigurenek bere liburuan. Bi maitalaren istorioa da. Egun batean, urak espero baino azkarrago igo eta preso gelditu ziren elkarrekin egoten ziren

Lehenengo irudian, ezker-eskuin, Nazaret Froufe, Urki Muguruza, Joana Ocaña eta Eneko Sagardoy, Gernika-Lumoko Lizeo Antzokiaren aurreko kalean. Bigarren argazkian, antzezpeneko une bat.

Monika DEL VALLE | ARGAZKI PRESS - Itziar BASTARRIKA | LAUKA TEATROA

Xabier Mendigurenek duela hamar urte idatzi zuen liburua du oinarri antzezlanak. Mendiguren beraren poema batzuk ere gehitu dizkiote. Gaiak erabateko gaurkotasuna du, baina orain arte ez da taula gainera eraman

Bi pertsonaia daude, baina lau aktore. Bikotea bikoiztu egiten da. Batek bihotza irudikatzen du eta bertzeak burua. Jolas horretan nahasten dira pertsonaiak, hori baita bizitza, bi argi horiek piztu eta itzaltzen ibiltzea

haitzuloan, bisean bisekoan batzen den bikotea bera bezala. “Amodioaren Ziega” lanean ere bi pertsonaia daude, baina lau aktore. Bikotea bikoiztu egiten da: batek, berdez jantzita oholtzaren erdian, ohea dagoen lekuan agertzen denak, bihotza irudikatzen du, eta, bertzeak, arropa granatearekin kanporago dagoenak, burua. Buruak errealitatea jartzen digu muturren aurrean; bihotzak, aldiz, oraina bizi nahi du. Inpultsoak, pasioak eta behar afektiboak ditu. Haragizkoagoa da.

Preso dagoenak beharrianak ase nahi ditu, fisikoak, afektiboak eta kanpoko berri eta bizipenekin dituen hartu-emanekin lotutakoak. Bisitan doanak, berriz, ahalik eta hoberen pasa nahi du momentu hori, ez du hondatu nahi gauza txarrek. Barruko bihotzari denbora arin doakio; aldiz, buruak motxila bat darama. Eta barruko bikotea erratera ausartzen ez dena kanpokoak erraten du.

Buru-bihotzen jolas horretan nahasten hasten dira pertsonaiak, hori baita bizitza, bi argi horiek piztu eta itzaltzen ibiltzea. Hegan eramaten gaituena eta sokatik tiratzen duena, biak behar dira oreka lortzeko. Batzuetan, ez dira bat etortzen burua eta bihotza. Antzezlanean, momentu batean eztabaidan hasten dira bi mutilak, Mireni gauza bat nola kontatu erabakitzean. Adierazgarria da une batean bi neskek begiradarekin nola bat egiten duten ere. Bikotea bikoiztu egiten da, baina, aktoreek diotenez, «x8 edo x100 ere egin zitekeen». Oihartzunak dira.

Ziega batean ikusten ditugu laurak. Barrukoak ez dira ateratzen. Miren komu-

Aktoreak kalean, Gernika-Lumon, eta Lizeo Antzokiaren barruan, obraren atrezzo elementu nagusiaren, ohearen, gainean.
Monika DEL VALLE | ARGAZKI PRESS - Itziar BASTARRIKA | LAUKA TEATROA

nera doa une batean, eta bisita bukatze-an ere ateratzen da, baina Aitor une oro barruan dago. Nazaret Froufe eta Eneko Sagardoy burua dira eta Joana Ocaña eta Urki Muguruza bihotza. Azaldu dutenez, banaketa ez da kasualitatea.

Xabier Erkiziak landutako soinu espazioan, esanguratsuak dira kartzelako hotsak, atea aditzen da zabaldu eta ixten, horma irudikatuz. Eta, lehen aipatutako kondairarekin lotuta, kontrapuntu ederra da itsasoaren doinua. Ziega itxia eta

Xabier Erkiziak landutako soinu espazioan, esanguratsuak dira kartzelako hotsak. «Chambre d’amour» kondaira erabiltzen da baliabide gisa eta horrekin lotuta kontrapuntu ederra da itsasoaren soinua

Antzerkiaren aldeko apustua egitera animatu dituzte herritarrak, bertzeak bertze freskoa eta atsegina delako. «Jendea ez badator aukera gutxiago izango dira ikusteko. Publikoak erantzukizuna dauka»

itsaso zabala, kontatzen ari direna itsaso bat delako ere bai.

Obran umore puntuak ere badaude. Hunkitzetik alai egotera igarotzen dira pertsonaiak, eta, beraiekin batera, ikusleak. Mutur batetik bertzero pasatzeko gaitasuna agertzen da eta horrek jendea harrrapatu egiten du. Maitasuna ez da sinesgarria dena barrea edo negarra bada.

Keinu polit batzuk ere egiten dizkiote publikoari, herri bakoitzera egokituz. Aitorrek lagun bat zer moduz dagoen galdetzen dio Mireni, eta honek «orain Amoroton bizi da» erantzuten dionean, «orduan gu baino inkomunikatuago dago», botatzen du mutilak. «Konektatzeko gertutasun zaplazteko bat ematen diezu eta engantxatzen dira», diote aktoreek.

Isiltasun pisutsu bat sentitu izan dute eta horrek pixka bat beldurtu edo urduritu ditu. Jendea hagitz sartuta egon den seinale. Bertzetan, lehen txistean irri al-gara handi bat aditzean, indarrak neurtu behar izan dituzte, komedia bihurtzeko arriskua dagoelako. Azken entseguan egin bezalakoa da antzezlanea, baina publikoa entzun behar da. Oreka bilatuz hemen ere, ezin direlako ikusleen hain menpeko izan.

LAU HANKATARA EDO LAU ESKUTARA

Aulestin, Artedramaren Euskal Antzerki Topaketetan ezagutu zuten elkar lau aktoreek, eta 2013ko udaberrian loratu zen Lauka Teatroa. «Jaioberrien antzera, lau hankatara edo lau eskutara goaz urratsak emanez, beraiek bezala bizitza esploratzeko grinaz eta kuriositatez». “Amodioaren ziega” da elkarlanaren lehen fruitua.

Manex Fuchsek ekarri zizkien testuak eta lau aktoreak jostatzen hasi ziren. Obra bera bosgarren elementu bat izan zela diote. «Testuak berak gu aukeratu gintuen edo guk testua, ez dakigu». Fuchsek lan hau elkarrekin egin behar zutela erran zien eta hala abiatu ziren. Ander Lipus taula zuzendaritzaz arduratu zen, Arantza Flores argiztapenaz eta teknikaz, Iker Nafta jantziez eta Itziar Bastarrika argazki eta bideoez. Diseinu grafikoa Nagore Txintxurreta eta Joana Ocañak egin zuten eskuz esku.

Muguruza zarauztarra da, Froufe berriztarra baina Durangon bizi da eta Ocaña eta Sagardoy durangarrak dira. Azken herri hori dute, beraz, topaleku normalean. II. Zubi proiektua irabazi zuten eta horri esker lan egin ahal izan dute «baldintza duinetan». Halere, «oinarria da» eman dietena, eta «gehiago behar da, gaur egun ez baitago erraztasun askorik sorkuntza prozesu bat martxan jartze-

ko». Ez dute aukera galdu nahi izan antzokiak «hain hutsik» ikusteak arduratu-ta dauzkala azaltzeko. Obra honekin aretoak betetzen ari dira, baina orokorrean ez da hori gertatzen. Jendeari eskatu nahi diote antzerkira joateko apustua egiteko, bertzeak bertze freskoa eta atsegina delako. «Jendea ez badator aukera gutxiago izango dira ikusteko. Publikoak erantzukizuna dauka».

“Amodioaren ziega” publiko guztiarentzat da, euskaldunei zuzendua. Otsailaren bukaeran estreinatu zuten eta hamahiru bolo egin dituzte lau hilabetetan. «Oso ondo dago». Gaiak sozialki indarra izateak zerikusia du horretan.

ISTORIA ZABALTZEA XEDE

«Antzerki sozialetik dator gure habiatxoa eta sentsibiltate edo ardura txiki bat badugu. Herri antzerkitik gatoz eta konpromiso bat daukagu», agertu dute, normalean, programatzen dena komedia dela kritikatzearekin batera. «Publikorik ez badator, non geratzen da istorioa?», galdetzen dute.

Xedea jendeak istorioa etxera eramatea da. «Hamar edo 200 ikusle egon, guk dena emango dugu, baina egia da zenbat eta pertsona gehiago etorri orduan eta gehiago zabalduko dela istorioa. Teatroak

Noiz arte irauten du maitasunak?
Zergatik besarkatzen dute elkar maitaleek? Nola aldatzen dira ametsak barruan eta kanpoan? Eta beldurrak? Maitasunaren haririk hauskorrenak eta indartsuenak agerian gelditzen dira amodioaren ziega honetan.
Itziar BASTARRIKA | LAUKA TEATROA

hori behar du», aldarrikatu dute. «Ez dakit galtzeko arriskuan dagoen animalia bihurtuko den antzerkia. Bizirauten gabiltza», azaldu du kezka Ocañak.

Animatzen denarentzat, honakoak dira oraingoz lotuta dituzten hitzorduak. Ekainaren 5ean, heldu den ostiralean, Elorrioren 7an, Oiartzunen, eta, 12an, Iurretan. Urriaren BAD Bilboko Antzerki eta Dantza Garaikidearen Jaialdian antzeztuko dute obra.

Agurtu eta bazkaltzera doaz aktoreak. Ohe bat da beren atrezzoak eta horrek siestatxoa egiteko aukera emanen die agian. 17.00ak aldera beroketa egingen dute eta gero bakarka egoteko denbora hartuko dute. Berritro batu eta oholtzara aterako dira, «dena ematera». Emanaldiaren ondotik ere jarraituko dute. Afaldu, furgoneta kargatu eta etxerako bidea egin behar dute. Hurrengo egunean bukatuko da «boloa».

Hauteskundeak. Azala eta mamia

Xabier Mikel Errekondo

Hauteskundeak ez dira matematika, baina ia. Alderdi batek ateratako emaitzek ez diote kasualitateari erantzuten, baizik eta norberak egindakoari eta, gero eta gehiago, arerioek egindakoei ere. Maila guztietan egindakoa, oposiziotik ala gobernutik, zuzenean herritarrekin eta, batez ere, komunikabideetan. Ikasgaiak ugariak izan badira ere, hona bi argiak: bozka herritarrek dute ematen, ez herriak. Herritarren eguneroko beharrak herriarenaren aurretik daude. Bestalde, asmoak azaltzea, agindutakoak egitea eta egindakoak komunikatzea-saltzea ezinbestekoak dira, baina ez nahikoak herritarren gehiengoaren boz-

ka lortzeko. Jendartea pastel-mosaikoa da. Eta, «nolako» jendarte-zatia erakarri nahi den, preseski «halakoari» komunikatzeko prestatu behar dira lider, estilo, lehentasun eta mezuak. Nago pragmatikoagoa dela hori jendartea zure programara ekartzea baino. Kontua da, horretarako mosaikoaren zati bakoitzaren ezaugarriak ongi ezagutu behar direla; alegia, ikerketetan inbertitu eta ondoren taldearen helburu eta estrategiak ondorioetara moldatu, malgutu. Beraz, herritarren pertzepzioez ari gara, azalaz mamiaz baino gehiago. Ikuspegi sexual batetik esateko, kontua ez da zein neska edo mutil den ederrena baizik eta nor uste dugun dela ederrena.

Bartzelona munduko futbol talderik onena bada, ez da Messik eta enparauek beste inork baino joko ikusgarriago eta gol gehiago dituztelako sartzen, baizik eta beren irudia mundura saltzen asmatzen dutelako.

Katalanak aurretik doaz futbolearen ere, (gaur gauekoaren baimenarekin...) baina “Champions”-a jokatzera ausartzen den alderdi politikoak talderik onena osatu behar duela argi izan behar du, jokatzeko eta saltzeko bidea maila emateko.

Bitartean, bada kirolak iltzatu didan ikasgai betiketua: galduaz ikasten dela irabazten. Hori bai, ikasteak zentzua du noizbait aplikatzen bada... •